

якістю: якщо не спрацьовує цей прийом, спосіб, засіб, використовуй другий; не працює другий – застосовуй третій і т.д. У гнучкої людини під час спілкування завжди є мінімум три прийоми для прямого впливу на співрозмовника.

Уважність означає вчасно помітити і правильно оцінити реакцію співрозмовника. Критичним моментом в оцінюванні реакції можуть бути її зміни, динаміка або сталість.

Отже, головною умовою професіоналізму майбутнього фахівця-документознавця є його ефективне спілкування, яке можливе за наявності знань про різновиди рефлексії і психологічного впливу на співрозмовника та вмінь їх практичного використання, а також особистісних характеристик (цілеспрямованості, гнучкості, уважності) та установок на позитивний результат.

Література

1. Радугин, А.А. Психология и педагогика / А. А. Радугин. – М. : Изд. Центр, 1997. – С. 148 – 149.
2. Семенюк, О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. / О. А. Семенюк, В. Ю. Паращук. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 240 с.

Юлія Комлик
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка,
Полтава, Україна

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті йдеться про особливості функціонування електронного підручника як складової навчальної соціальної комунікації. Належна увага приділена характерним рисам, етапам і способам створення цього виду електронного видання.

Ключові слова: соціальна комунікація, електронний підручник, гіпертекст, мультимедіа.

В статье идет речь об особенностях функционирования электронного учебника как составляющей части обучающей социальной

коммуникации. Надлежащее внимание уделено характерным чертам, этапам и способам создания этого вида электронного издания.

Ключевые слова: социальная коммуникация, электронный учебник, гипертекст, мультимедиа.

The paper describes the peculiarities of the electronic manual's functioning as a component of the educational social communication. The proper attention is paid to the peculiar features, stages and ways of this electronic edition type's creation.

Key words: social communication, electronic manual, hypertext, multimedia.

Комунікативний процес в інформаційному суспільстві — необхідна передумова становлення, розвитку і функціонування всіх соціальних систем. Комунікація забезпечує зв'язок між різними спільнотами, між поколіннями людей для передавання накопиченого соціального досвіду, організації спільної діяльності, розвитку культури. Соціальні комунікації формують особливий соціокомунікаційний простір для поширення повідомлень у просторі та часі. Вивчення механізмів їх функціонування сьогодні — важлива ділянка проведення наукових досліджень.

Мета статті полягає у з'ясуванні особливостей створення та функціонування електронного підручника як важливого елемента соціальної комунікації в навчальному процесі.

Соціальна комунікація — це «цілеспрямований обмін соціально значущою для її учасників інформацією та знаннями». [2; с. 296-297]

Як відомо, «у процесі комунікації задіяні 5 елементів, без яких вона не може реалізуватися:

- комунікатор — той, хто є ініціатором передавання інформації і формує її в мовну, текстову, аудіо- та відеоформу;
- саме повідомлення;
- канал, за допомогою якого встановлюється зв'язок з аудиторією;
- аудиторія, до якої направляється інформація;
- мета передавання і рівень ефективності повідомлення (дії)». [1; с. 1]

Отже, «соціальна комунікація — це передавання інформації за допомогою символів і знаків на великі або малі групи аудиторії. Зі стрімким розвитком техніки цей вид комунікації знайшов різноманітні форми» [1; с. 1], однією з яких у сфері освіти є електронний підручник.

На нашу думку, електронний підручник – це програмно-методичний навчальний комплекс (із вбудованою структурою, словниками, можливістю пошуку тощо), який відповідає типовій навчальній програмі й дає можливість студенту самостійно або з допомогою викладача освоїти навчальний курс або його розділ; сукупність графічної, текстової, цифрової, мовної, музичної, відео-, фото- та іншої інформації, яка містить систематизований матеріал із відповідної науково-практичної галузі знань, передбачає творче й активне оволодіння студентами знаннями, уміннями й навичками в цій сфері, а отже, забезпечує якісний процес навчальної соціальної комунікації.

Електронні підручники, як ефективний інструмент соціальної комунікації, повинні задовольняти певні навчально-методичні, ергономічні та технічні вимоги. Останні дві з них базуються на вимогах до електронних навчальних видань. Щодо навчально-методичних вимог до електронних підручників, то до них обов'язково відносять такі, як: науковість і доступність змісту, його особлива структура (виконання певних видів робіт в інтерактивній формі, має містити різнорівневі завдання, вправи, тести, творчі проекти, презентації тощо).

При створенні електронних підручників слід передбачати такі етапи:

- 1) окреслення завдання (для кого, для яких цілей, яка кінцева мета підручника);
- 2) розроблення сценарію та підготовки матеріалу (тексти, ілюстрації);
- 3) введення інформації в комп'ютер (набір текстів, редагування, сканування);
- 4) узагальнення та об'єднання обробленої інформації (створення підручника);
- 5) тестування та рецензування.

До головних особливостей електронного підручника можна віднести: розвинений пошуковий механізм в його межах, зокрема, при

використанні гіпертекстового формату; 2) вбудований автоматизований контроль рівня знань студента; 3) можливість спеціального варіанта структурування матеріалу; 4) перспектива адаптації досліджуваного матеріалу підручника до рівня знань молодої людини, її індивідуальних запитів, наслідком чого є різке зростання рівня її мотивації.

До додаткових рис електронного навчального посібника в порівнянні з друкованим слід віднести можливість включення спеціальних фрагментів: аудіофайлів (для прослуховування лекцій викладача); відеофільмів (для ілюстрації певних положень підручника); інтерактивних фрагментів (для забезпечення оперативного діалогу зі студентами) тощо.

Упровадження в структуру електронного посібника елементів мультимедіа дозволяє здійснити одночасне передавання різних видів інформації, що дозволяє поліпшити сприйняття нового матеріалу. Багато процесів і об'єктів в електронному підручнику можуть бути представлені в динаміці їх розвитку, а також у вигляді дво- або тривимірних моделей, що створює відчуття реальності зображуваного. Інтерактивність дозволяє встановити зворотний зв'язок від користувача інформації (студента) до її джерела (викладачу), що забезпечує максимально динамічний процес соціальної комунікації.

Таким чином, окрім різного носія, електронний підручник має ряд принципових відмінностей від подібного друкарського відповідника (перспектива використання мультимедіа; забезпечення віртуальної реальності; високий ступінь інтерактивності; можливість індивідуального підходу).

Електронні підручники порівняно з традиційними мають як негативні, так і позитивні сторони. Наприклад, для того, щоб працювати з електронним підручником, потрібні: 1) наявність комп'ютера; 2) уміння використовувати відповідне програмне забезпечення; 3) обов'язкова сконцентрованість на навчальному матеріалі, а отже, висока мотивація в навчанні.

Водночас при застосуванні електронних підручників і посібників добре те, що кількість їх примірників необмежена порівняно з традиційними; для зручності у роботі можна змінювати розмір шрифту, використовувати мультимедії, вносити, якщо потрібно зміни.

До прикладу, електронні підручники можуть бути створені за допомогою різних способів – надруковані як звичайний текстовий документ, відскановані сторінки з'єднані в одне ціле, гіпертексти, презентації, відеофільми тощо.

Новою формою поєднання знань є гіпертекст – така організація інформації, при якій один текст може включати посилання на іншу інформацію. У роботі з гіпертекстом студент займає активну позицію в процесі навчання, оскільки він повинен робити висновки з приводу прочитаного матеріалу й самостійно обирати послідовність переходів у гіперпосиланнях, на відміну від звичної книги, де матеріал висловлюється послідовно сторінка за сторінкою.

Залучення мультимедії, аудіо- і відеокomпонентів підвищує наочність представлення матеріалу, а також дає можливість використовувати його людям, що мають різні патології (порушення слуху, зору). За рахунок цього можливо різке збільшення кількості користувачів і ефективності використання електронного підручника.

Таким чином, електронні посібники мають велику практичну цінність. Із їх допомогою можна не тільки повідомляти фактичну інформацію, забезпечену ілюстративним матеріалом, а й наочно демонструвати ті чи інші процеси, підвищуючи змістовність інформаційного потоку в процесі соціальної комунікації.

Електронні підручники дають можливість кожному студенту брати активну участь у навчальній соціальній комунікації, індивідуалізувати свій процес навчання, здійснювати самоконтроль, бути не пасивним спостерігачем, а активно одержувати знання й оцінювати свої можливості.

Добре підготовлений електронний навчальний посібник володіє наступними перевагами: полегшує розуміння досліджуваного матеріалу за рахунок інших, ніж у друкованій навчальній літературі,

способів подавання матеріалу; впливає на різні види пам'яті, а отже, сприяє кращому засвоєнню необхідної інформації; допускає адаптацію відповідно до потреб студента, рівня його підготовки, інтелектуальних можливостей і амбіцій.

На підставі всього викладеного вище можна зробити висновок, що значимість електронних навчальних підручників, як дієвих інструментів навчальної соціальної комунікації, у подальшому буде лише зростати. Але їх створення – трудомісткий і тривалий процес, що потребує від того, хто його здійснює, знання не тільки певної предметної галузі, але й новітніх інформаційних технологій, психології, педагогіки тощо.

Література

1. Соціальна комунікація: види, характеристика, цілі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kasner.kiev.ua/socialna-komunikacija-vidi-harakteristika-cili/>
2. Социальные коммуникации (теория, методология, деятельность): словарь-справочник / сост. В.А. Ильганаева. – Харьков: КП «Городская типография», 2009. – 392 с.

Тетяна Кірмікчи, Олена Татакі
Овідіопольська центральна районна бібліотека
Одеський національний політехнічний університет
Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ КУЛЬТУРНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАКЛАДІВ (НА ПРИКЛАДІ ОВІДІОПОЛЬСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАЙОННОЇ БІБЛІОТЕКИ)

У статті аналізуються особливості застосування засобів маркетингових комунікацій у роботі бібліотечних закладів.

Ключові слова: маркетинг, маркетингова комунікація

В статье анализируются особенности применения средств маркетинговых коммуникаций в работе библиотечных заведений.